

odbor všeobecné správy
náměstí Hrdinů 1634/3
Praha 4
140 21

Č. j. MV- 38331-32/VS-2016

Praha 20. dubna 2017
Počet listů: 6
Přílohy: 0

Rozeslat dle rozdělovníku

INFORMACE č. 15/2017

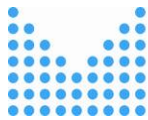
Znalecké posudky vydávané k ověřování podob jmen a příjmení

- zrušení Informace č. 12/2016

Ve věci vydávání znaleckých posudků k ověřování podob jmen a příjmení pro jejich zápis do matričních knih se střetávají dvě oblasti. První z nich je oblast jazykovědná, druhou oblastí je pak oblast právní (zákonná). První oblast reprezentuje vydaný znalecký posudek k ověření správné pravopisné podoby jména nebo příjmení, druhou oblast pak reprezentuje zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o matrikách), vyhláška č. 207/2001 Sb. kterou se provádí zákon o matrikách, a rovněž vybraná ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 460/2016 Sb. Není přitom možné, aby z hlediska jedné z uvedených oblastí bylo zasahováno do druhé a naopak. Při zápisu do matriční knihy postupuje matriční úřad vždy v souladu s platnými právními předpisy.

V měsíci lednu a březnu 2017 se uskutečnilo na Ministerstvu vnitra společné jednání zástupců odboru všeobecné správy Ministerstva vnitra s PhDr. Miloslavou Knappovou, CSc., a Mgr. Janou Valdovou, PhD., soudními znalkyněmi pro obor ŠKOLSTVÍ A KULTURA, odvětví JAZYKOVĚDA, ve věci vydávání znaleckých posudků k ověřování podob jmen a příjmení, dále neutrálního jména a příjmení osobám, u nichž byla zahájena léčba pro změnu pohlaví a ve věci uvádění některých typů příjmení žen v souladu s pravidly české mluvnice.

Na základě závěrů společného jednání, v rámci sjednocení matriční praxe, vypracoval odbor všeobecné správy Ministerstva vnitra následující informaci pro matriční úřady.

Seznam ústavů, od nichž lze žádat posudky, vede Ministerstvo spravedlnosti. Do seznamu ústavů kvalifikovaných pro znaleckou činnost podle zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, je zapsán Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., Letenská 4, 118 51 Praha 1, (dále jen „Ústav“), s rozsahem znaleckého oprávnění - jazykověda - ověřování podob jmen a příjmení z hlediska zákonných ustanovení usměrňujících jejich zápis do osobních dokladů (příloha č. 1).

Pokud jde o fyzické osoby, od nichž lze žádat posudky, v seznamu vedeném Ministerstvem spravedlnosti jsou zařazeni pro obor ŠKOLSTVÍ A KULTURA, odvětví JAZYKOVĚDA

- PhDr. Miloslava Knappová, CSc., se specializací ověřování podob jmen a příjmení z hlediska zákonných ustanovení usměrňujících jejich zápis do osobních dokladů,
- Mgr. Jana Valdová, PhD., se specializací křestní jména a příjmení,
- Bc. Mgr. Sainbayar Boloroo, se specializací ověřování podob jmen a příjmení – mongolská jména, a
- PhDr. Lucie Hlavatá, PhD., se specializací ověřování a zápis vietnamských jmen (příloha č. 2 - 5).

Aby byl znalecký posudek ve věci jména nebo příjmení využitelný, potom je třeba, aby v něm byl zejména uveden popis zkoumaného materiálu, popřípadě jevů, souhrn skutečností, k nimž při úkonu přihlížel (nález), a výčet otázek, na které má odpovědět, s odpověďmi na tyto otázky (posudek).

Písemný znalecký posudek musí být sešit, jednotlivé strany očíslovány, sešivací šňůra připevněna k poslední straně posudku a přetištěna znaleckou pečeti.

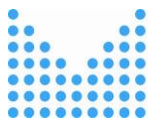
Na poslední straně písemného posudku připojí znalec znaleckou doložku, která obsahuje označení seznamu, v němž je znalec zapsán, označení oboru, v němž je oprávněn podávat posudky, a číslo položky, pod kterou je úkon zapsán ve znaleckém deníku.

Znalec je povinen písemný posudek na požádání státního orgánu osobně stvrdit, doplnit nebo jeho obsah blíže vysvětlit.¹

I. Znalecké posudky vydávané k ověřování podob jmen z hlediska zákonných ustanovení usměrňujících jejich zápis do osobních dokladů

Do matriční knihy lze zapsat jakékoliv existující jméno, a to v správné pravopisné podobě. Nelze zapsat jména zkomolená, zdobnělá a domácká. Fyzické osobě mužského pohlaví nelze zapsat jméno ženské a naopak. Matriční úřad dále

¹ § 13 odst. 2, 3, 4 a 5 vyhlášky č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.

nezapíše jméno, pokud je mu známo, že toto jméno užívá žijící sourozenec, mají-li sourozenci společné rodiče. Vzniknou-li pochybnosti o existenci jména nebo jeho správné podobě, je občan povinen předložit doklad vydaný znalcem. Zákon o matrikách zde odkazuje na zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů.²

V předloženém znaleckém posudku, vydaném Ústavem, či znalcem, musí být uvedeno, že se jedná o *existující* jméno, a to v *správné pravopisné podobě* (nejde o jméno zkomolené, domácké nebo zdrobněné) a že z jazykovědného hlediska může být zapsáno do veřejných listin. Ze znaleckého posudku musí být zřejmé skutečnosti rozhodné pro matrikáře, zda zapsat, či nezapsat jméno, popř. jména do matriční knihy. Lze předpokládat, že se v textu posudku vždy objeví, že v daném případě jde o základní spisovnou podobu jména, která byla Ústavem nebo znalcem ověřena. Ověření jména by mělo být doloženo citacemi z odborné jazykovědné literatury, která může v případě potřeby zahrnovat i spolehlivé zdroje elektronické, v odůvodněných případech se posudky opírají o potvrzení zastupitelského úřadu příslušného cizího státu, že daná forma je užívána ve funkci základní podoby jména, popřípadě stanoviska odborníků na jména v konkrétním jazyce.

II. Zápis neutrálního jména a příjmení osobám, u nichž byla zahájena léčba pro změnu pohlaví

Matriční úřad povolí na základě žádosti fyzické osoby a potvrzení poskytovatele zdravotních služeb změnu jména, popřípadě jmen, a příjmení na neutrální jméno a příjmení, byla-li zahájena léčba pro změnu pohlaví.³

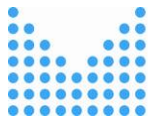
a) Zápis jména

Požádá-li osoba, u níž byla zahájena léčba pro změnu pohlaví, o změnu jména na neutrální, z předloženého znaleckého posudku musí být zřejmé, že se jedná o neutrální (obourodé) jméno, tj. takové, které má stejnou podobu jak pro mužský, tak pro ženský tvar, jedná se o *existující* jméno, a to v *správné pravopisné podobě*. Jako neutrální jméno nelze zapsat jméno zkomolené, zdrobnělé nebo domácké (Bóža, Sláva, Stáňa, Jírka, Míla, Joža, Kája, Pét'a, apod.), neboť to zákon o matrikách neumožňuje.

V této souvislosti je třeba si uvědomit, že je-li takové osobě povolena změna jména na neutrální, po ukončení léčby pro změnu pohlaví tato osoba může, ale nemusí, požádat o povolení změny svého jména, které odpovídá novému pohlaví. Neutrální jméno může i nadále užívat jako nový muž/žena. V předloženém znaleckém posudku, vydaném Ústavem, či znalcem, musí být proto uvedeno, že se

² § 62 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³ § 72 odst. 5 písm. a) zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

jedná o neutrální, existující jméno, a to v správné pravopisné podobě a že z jazykovědného hlediska může být zapsáno do veřejných listin, neboť má stejnou podobu jak pro mužský, tak pro ženský tvar.

b) Zápis příjmení

Osoba, u níž byla zahájena léčba pro změnu pohlaví, může požádat o změnu příjmení ve správním řízení na příjmení neutrální (obourodé), tj. takové, které má stejnou podobu jak pro mužský, tak pro ženský tvar (Janků, Tomšů, Hořejší, Bártů, Filipi, Moscca, Moravia, Leroy, Korolenko, Flavio, Szabó, Falke, Dupré, Landau, Osolsobě, Bezstarosti, Dočekau, Hrejsemnou, atd.). V případě žádosti o změnu příjmení zákon o matrikách obecně nestanoví povinnost předložit znalecký posudek.

Vzniknou-li pochybnosti o tom, že požadované příjmení je příjmením neutrálním, je žadatel vyzván, aby doložil doklad vydaný znalcem. Z předloženého znaleckého posudku musí být zřejmé, že jde o příjmení neutrální (obourodé), tj. takové, které má stejnou podobu jak pro mužský, tak pro ženský tvar.

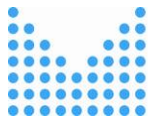
V této souvislosti upozorňujeme, že příjmení žen se tvoří v souladu s pravidly české mluvnice.⁴ Teprve na základě žádosti ženy při uzavření manželství/registrovaného partnerství, nebo na základě žádosti zákonných zástupců nezpl. dítěte ženského pohlaví při jeho narození⁵, při splnění zákonem o matrikách stanovených podmínek, může být její/jeho příjmení zapsáno v mužském tvaru. Zákon o matrikách tedy jasně rozlišuje mezi příjmením žen, která se tvoří v souladu s pravidly české mluvnice a příjmením žen v mužském tvaru.

Z uvedeného vyplývá, že např. příjmení Müller, které je cizího původu, avšak je zakončené na souhlásku, nelze považovat za neutrální, na rozdíl např. od příjmení Filipi, zakončeného na samohlásku.

Opět je třeba si uvědomit, že je-li takové osobě povolena změna příjmení na neutrální, po ukončení léčby pro změnu pohlaví tato osoba může, ale nemusí, požádat o povolení změny svého příjmení na jiné příjmení, které bude uvedeno ve varu, které odpovídá novému pohlaví. Neutrální příjmení však může tato osoba i nadále užívat jako nový muž/žena. V předloženém znaleckém posudku, vydaném Ústavem, či znalcem, musí být proto uvedeno, že se jedná o neutrální příjmení, které má stejnou podobu jak pro mužský, tak pro ženský tvar a že z jazykovědného hlediska může být zapsáno do veřejných listin.

⁴ § 69 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁵ § 69 odst. 2 a 3 zákona č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

III. Uvádění některých typů příjmení žen v souladu s pravidly české mluvnice

Příjmení typu Krejčí, Kočí, Ovčaří, která jsou původem podstatnými jmény zakončenými na – í, mají v ženské podobě dvojí možný tvar, tj. Krejčová i Krejčí, Kočová i Kočí, Ovčařová i Ovčaří.

Dále uvádíme např. příjmení Vepřek, které má v ženské podobě dvojí možný tvar – Vepřeková/Vepřková, Strnadel – Strnadelová/Strnadlová, Gruber – Gruberová/Grubrová, Krušinok – Krušinková/Krušinoková, Lev – Lvová/Levová, Oliverius – Oliveriová/Oliveriusová, Švec – Švecová/Švecová, atd. Kompletně a podrobně jsou jednotlivé typy příjmení popsány v příručce M. Knappové „Naše a cizí příjmení v současné češtině“, 2. vydání, Liberec 2008, str. 43 – 78. Zároveň matriční úřady při přechylování příjmení vycházejí z vyjádření Ústavu a ze dvou doplňkových instrukcí k tomuto vyjádření.

Při matričním zápisu není nutné respektovat předcházející rodinnou zvyklost a je možné vycházet z vůle zapisované osoby doložené jejím čestným prohlášením.

Příklad:

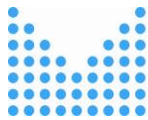
Snoubenci se při uzavření manželství dohodnou, že budou užívat jako společné příjmení příjmení muže (Krejčí). Na vystaveném oddacím listu bude v oddíle „Dohoda o příjmení“ uvedeno:

Muž - Krejčí
Žena - Krejčí (*byť matka ženicha užívala příjmení ve tvaru Krejčová*)
Děti - Krejčí – Krejčí

Za trvání manželství může žena, se souhlasem manžela, prohlásit, že bude užívat své příjmení ve tvaru Krejčová. Její nezl. dcera, narozená z tohoto manželství, bude i nadále užívat příjmení ve tvaru Krejčí. Rodiče však mohou učinit prohlášení o užívání příjmení ve tvaru Krejčová i za nezl. dceru, nebo pouze za nezl. dceru.

Na základě učiněného prohlášení matriční úřad provede dodatečný záznam

- a) do knihy manželství (u ženy, matky) a vydá oddací list, na němž údaje v oddíle „Dohoda o příjmení“ zůstávají beze změny a pouze v poznámce oddacího listu bude uvedeno, odkdy (datum provedení dodatečného záznamu do knihy manželství) žena užívá příjmení ve tvaru Krejčová, nebo
- b) do knihy narození (u nezl. dítěte narozeného z tohoto manželství) a vydá rodný list, na němž bude již v záhlaví uvedeno příjmení ve tvaru Krejčová, neboť v tomto případě se nejedná o změnu rodného příjmení, ale pouze o užívání téhož příjmení v jiném tvaru, který pravidla české mluvnice umožňují. Do poznámky rodného listu se na žádost rodičů uvede, odkdy

(datum provedení dodatečného záznamu do knihy narození) nezl. dítě užívá příjmení ve tvaru Krejčová.

V souvislosti se zápisem „změny“ příjmení do AISEO prostřednictvím formuláře CzechPOINT se zvolí při zápisu tohoto jiného tvaru příjmení výjimka, že se jedná i o „změnu“ rodného příjmení. V uvedeném případě bude nezletilá dcera Krejčová, roz. Krejčová.

Žádáme, aby s obsahem shora uvedeného byly seznámeny všechny matriční úřady v působnosti krajských úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a magistrátů měst Brna, Ostravy, Plzně a Magistrátu hl. m. Prahy.

JUDr. Václav Henych
ředitel odboru

Vyřizuje: JUDr. Jana Hálová
tel. č.: 974 817 427

Rozdělovník:

- všem krajským úřadům
- všem odborům vnitřních věcí magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně
- odboru živnostenskému a občanskosprávnímu Magistrátu hl. m. Prahy

- Ústav pro jazyk Český AV ČR, v. v. i., oddělení onomastiky, Valentinská 1, 116 46 Praha 1
- PhDr. Miloslava Knappová, CSc., Kubánské nám. 1322/17, 100 00 Praha 10
- Mgr. Petr Kalla, Jana Zajíce 32, 170 00 Praha 7, advokát v plné moci
Mgr. Jany Valdové, PhD.